

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Hij maakt het kwade goed

1 Samuël 12 (2)

We zagen de vorige week hoe God een domper zette op de blijdschap van Israël om hun kersverse koning. Maar wat moet Israël nu doen? Moeten ze nu tegen Saul zeggen: Ga maar weer naar je boerderij in Gibeā, want zo rust er geen zegen op!? Maar waarom heeft Samuël dan toch meegewerkt aan de verkiezing van de koning?

Omdat Saul, hoe vreemd het ook klinken moge, toch óók de koning is van Gods keuze. Hier heb je weer dat wonderlijke in elkaar verstrengelde van menselijk en Goddelijk handelen: mensen, die boze dingen doen, eigenzinnig, dwaas, verdorven - en God, die door dat handelen heen en met gebruikmaking daarvan werkt aan zijn plan. Denk aan de geschiedenis van Jozef - verkocht door zijn broers, slachtoffer van de list van zijn meesters, vergeten door de schenker. Maar al met al is juist dit zijn weg naar de troon van Egypte om een groot volk in leven te behouden. Wat mensen ten kwade dachten, heeft God ten goede gedacht.

Denk vooral aan het lijden en sterven van onze Heiland, het meest duistere kwaad ooit door mensen bedreven. Maar in Gods plan werd daardoor het heil gediend voor een menigte, die niemand kan tellen. In 1 Sam. 12, 13 zien we als het ware zwart op wit voor ons hoe een menselijke en een Goddelijke draad worden samengeweven: Zie daar de koning, die *gij* verkoren hebt, die *gij* begeerd hebt; zie, *de HEERE* heeft een koning, over u aangesteld. Dit is toch typisch de God van het verbond, die als een liefdevolle Vader ons verzorgt met alle goed, alle kwaad van ons weert of ons ten goede keert. Zelfs het kwaad, dat wij ons zelf aandoen! Hoe verkeerd Israëls verlangen ook is, God weet het in te passen in zijn plan.

Voortaan zal Hij Israël leiden door middel van een koning.

Máár - laat het volk alsjeblieft niet denken, dat het er voor hen dus niet op aan komt hoe ze denken, hoe ze handelen. Dat God de boel wel weer rechtbreit als zij een steek laten vallen. Nee, zo zijn God

**DOOR
J. C. SCHAEFFER
EMMELOORD**

en Israël bij de Sinaï niet getrouwd! Het volk blijft verantwoordelijk voor zijn daden. En daarover gaat het gericht van God. Daarover rolt de donder van zijn toorn (vs. 18).

Mogelijk kent u dat ook in uw eigen leven, dat in elkaar verstrengelde van onze zondig-menselijke wensen en verlangens en het streven naar hun vervulling enerzijds, maar ook het plan van God met ons leven anderzijds. We moeten niet aarzelen het licht van Gods Woord te laten schijnen over ons leven. Misschien ontdekken we achteraf, dat we bepaalde dingen hebben bereikt of verkregen op een wijze, die God beslist niet kan goedkeuren. We hebben misschien eigenmachtig dingen gegrépen, die God ons had willen géven. Zoals Jakob gréép naar de belofte van het land omdat hij niet kon wachten tot God het hem gaf!

En toch ontdekken we misschien achteraf, dat het een plaats heeft ontvangen in Gods plan met ons leven. Als u dat ontdekt, loof en prijs dan de HEERE om zijn wijsheid en zijn liefde. Maar vergeet niet Hem te smeken om vergeving van uw schuld. Laat de rollende donder van Gods toorn te Gilgal, waarvan de echo vandaag narmmelt, u daartoe aansporen.

Wat heeft dat onweer indruk gemaakt op Israël. Hun feestvreugde is omgeslagen in een dodelijke benauwdheid (vs. 19). Is met deze God eigenlijk wel te leven? Laat Samuël alsjeblieft voor hen bidden.

Ja, is er met God wel te leven? Is het verbond met Hem eigenlijk wel een begerenswaardige zaak? Want je wordt er voortdurend naar beoordeeld. Als lid van het verbond neemt God ons onze zonde en schuld extra kwalijk. En tegelijk komt juist in de nabijheid van God onze goddeloosheid, onze wezenlijke opstandigheid tegen God, des te zwarter in het licht. Israël heeft het geweten, dat het Gods uitverkoren volk was. Christus heeft het later eens zo gezegd: „De slaaf die de wil van zijn heer kende, maar er niet naar deed, zal vele slagen ontvangen. Maar die de wil niet heeft gekend en dingen deed die slagen verdienen, zal er weinige ontvangen” (Luk. 12, 47v).

Maar is het dan wel eerlijk, dat God ons zomaar tot leden van zijn verbond maakt? Zou God ons niet de keuze moeten laten? Zo hoor je wel eens mensen zeggen: Ik heb toch zeker niet om mijn doop gevraagd?

Maar dat zijn zaken waarvoor God zich tegenover ons niet verantwoordt. Net zomin als God zich tegenover ons verantwoordt waarom Hij ons het leven schonk in het westen en niet in de derde wereld of als blanke en niet als kleurling. Daar is Hij God voor, de Schepper, de Allerhoogste. Zijn diepste motieven gaan ons verstand te boven. En het behoort tot de verhouding van de Schepper tot zijn schepsel, dat de laatste zijn plaats in het leven krijgt aangewezen. En daar hebben we maar te beantwoorden aan Gods bedoeling met ons leven. En aan het einde van ons leven zal God niet vragen: Had je achteraf misschien liever een andere plaats gehad? Maar: Wat heb je op jouw plaats met jouw mogelijkheden gedaan om Mij te dienen?

Maar wat zouden we klagen over onze plaats in Gods verbond? Laten we liever klagen over onze zonden (Klaagl. 3, 39). Laten we oppassen voor zelfmedelijden. Het past ons schuld te belijden. Maar net als Israël hebben we daar een

Inhoud

- 321 Ds J. C. Schaeffer,
Hij maakt het kwade goed
(1 Sam. 12) - 2
- 322 Ds H. J. van der Kwast,
Contacten met de Gereformeerde Kerken (vrijg.)?
- 323 Drs H. de Jong,
Nederlands Gereformeerd-
de idtiteit (2)
- 324 J. L. Struik,
Eis: vier maanden cel
- 325 D. W. L. Milo,
Dankbaarheid
- 326 P. C. van Wijk,
Terloops. . .
- 326 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 327 M. de Jonge,
Boekbespreking

ander bij nodig, een betere midde-
laar nog dan Samuël: Jezus Chris-
tus.

En dan blijkt het verbond met God helemaal niet knellend te zijn. Want als wij uit zwakheid in zonde vallen, moeten wij aan Gods genade in Christus niet wanhopen en niet in de zonde blijven liggen. Want de doop is een zegel en onwrikbaar getuigenis dat wij een eeuwig verbond met God hebben. Samuël zegt het in vs. 22 zo: De HERE zal zijn volk niet verstoten, om der wille van zijn grote Naam. Hij heeft zijn Naam aan ons verbonden. O ja, met deze God is zeker te leven. En Hij maakt dat leven tot een feest. Tot een ècht feest. Want ook al kan God spelbréker zijn, Hij is toch vooral spel-máker!

Contacten met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)?

In het voorafgaande heb ik geprobeerd een indruk te geven van de bespreking op de Chr. Geref. Synode te Den Haag over contact en samenwerking met onze kerken.

Tevens heb ik getracht door te stoten naar achtergronden die bepalend zijn voor de trage gang van zaken.

Eenheid in belijdenis en kerkregering betekent nog niet eenheid van kerkelijk samenleven omdat er zich meer factoren doen gelden.

Lees ik het verslag over de genoemde zaak in „de Wekker” dan stuit je weer op het moeilijk verstaan van elkander, hoe je je woorden ook wikt en weegt.

Uit de berichten over de synode blijkt dat de broeders niet beducht zijn voor kloeke besluiten en afgewacht moet worden hoe de doorwerking hiervan naar de kerken zal zijn en welke invloed dit zal hebben op ons „samen op weg”.

Opvallend is dat de moeite met de Chr. Gereformeerden *vóór en na de scheuring* in de vrijgemaakte kerken niet zo veel verschillen. De leer over de ware kerk is niet langer struikelblok, maar de verschillen over de prediking en de toeëigening van het heil zijn dezelfde.

Logische conclusie zou zijn dat we veel beter contact en hereniging kunnen zoeken met de Vrijgemaakte kerken, omdat we uit hetzelfde „nest” komen.

Helaas zijn pogingen om tot een beter verstaan te komen mislukt en constateren we steeds weer dat er binnen verband zoveel bezwaren tegen en kritiek op ons kerkelijk leven zijn, dat een weg tot elkaar niet in het verschiet ligt.

Van onze kant zijn er ook bezwaren uit een diepe overtuiging, met name tegen de orde- en tuchtmaatregelen waardoor deze kerken trouwe dienaren van onbesproken gedrag en belijdenis en met hen veel oprechte gelovigen hebben verstoten, omdat men voort moest gaan met Christus. In het leven, ook in het christelijke leven zijn onherroepelijke dingen en dan is er geen weg terug. En zo blijven gelovigen, die elkaar zeer na staan, kerkelijk gescheiden.

Een volgende generatie?

Nu is er sinds de vrijmaking al een tweede en derde generatie aangetreden en het zou kunnen zijn dat de jongeren in onze snel veranderende tijden tot de ontdekking komen dat de verschillen tussen de gescheiden kerken niet zo groot zijn als ze zijn voorgesteld. Even denk ik aan een grootmoeder, die nachten had wakker gelegen, in tweestrijd of ze de doop van haar kleinzoon in een buiten-

DOOR H. J. VANDER KWAST HEERDE

verband-kerk wel zou bijwonen en ontdekte dat er uit de catechismus geprekeet werd en nog gereformeerd ook!

Hetzelfde zou anderen kunnen overkomen.

Dezer dagen werd in het Ned. Dagblad een artikel overgenomen van ds C. J. de Ruiter, die de akta van onze Landelijke Vergadering heeft doorgenomen en ondanks zijn kritiek op de aard van ons kerkverband, een geest van *verwantschap* ontdekt. De schrijver acht het uitzicht op hereniging niet gunstig, maar vraagt zich af: „of zou de *extreme nadruk* op de *plaatselijke zelfstandigheid* van de kerken juist mogelijkheden bieden voor *plaatselijke samensprekingen*”.

Met kromme stokken worden wel eens rechte slagen uitgedeeld, wie weet.

Nu maakt één zwaluw nog geen lente, maar het treft dat hier onbevange wordt gesproken over samensprekingen en dat is wel anders geweest.

Met een zekere verbazing heb ik zo nu en dan in het Ned. Dagblad gelezen van plaatselijke *samensprekingen met verontruste synodalen*.

Er moet in Groningen zelfs een comité „*samenspreking verontrusten*” bestaan.

De tijd is blijkbaar voorbij waarin een predikant die samensprak met „synodalen” het risico liep te worden geschorst en afgezet, en dat is een verheugende ontwikkeling.

Teleurstellende vertekening van de geschiedenis

Er zijn, naar mij ter ore kwam, op een paar plaatsen besprekingen tussen Geref. Vrijgemaakte en Ned. Geref. kerkeraden gehouden.

Aardige bijzonderheid was dat

toen het onderwerp: „de leer van ds Oosterhoff” aan de orde moest komen, niemand wist wat die „leer” inhoudt.

Ook dit zou een gelukkige ontwikkeling zijn ware het niet dat de kerkscheuring in Beverwijk opnieuw tegen ons in stelling is gebracht.

Onder de titel: „*Van Tolerantie tot Doleantie*” is deze strijd door F. W. IJkel te boek gesteld met een „ten geleide” van Prof. J. Kamphuis; beiden waren zeer nauw bij het conflict betrokken.

In een recensie in de *Gereformeerde Kerkbode voor het Noorden* schrijft H.B. en alles wijst er op dat dit ds H. Bouma is, dat het document van groot belang is voor onze kennis van een stuk kerkgeschiedenis dat mede geleid heeft tot het ontstaan van de Nederl. Geref. Kerken.

De classis Haarlem en de Part. Syn. van Noord-Holland kregen met bezwaren van de kerkeraad van B. tegen de dwaalleer van de predikant te maken en tolereerden haar.

We kennen ds Bouma als een zeer accuraat man die goed thuis is in de kerkgeschiedenis en belangrijke bijdragen heeft geleverd in de uitgaven van het comité Herdenkingen van de Geref. Kerken (syn.). Uit zijn pen had ik een vertekening van de werkelijke gang van zaken in de *classis Haarlem* van de zestiger jaren niet verwacht.

Hij kan weten dat wanneer de „Overwinnaar” de geschiedenis beschrijft, zoals in dit geval, het gevaar aanwezig is van een erg subjectief oordeel.

Het is niet waar dat de classis de opvattingen in geding zonder meer heeft getolereerd, zoals het rapport dat over de „leer” is uitgebracht, dat vermoedelijk niet bij het documentatie-materiaal is opgenomen, kan leren.

Het is niet mijn bedoeling een verslag te geven van wat er zich al zo heeft voorgedaan in de tijd dat de classis *wekelijks* vergaderde, maar volsta met te zeggen dat de moeilijkheden in Beverwijk en de kerken veel meer zijn veroorzaakt door wat men noemde „*de Doleantie*” dan door de leer van de betrokken predikant.

Waar het mij om gaat is dat onze kerken niet zijn aan te spreken op de „leer” die in geding was, zoals ik herhaalde malen heb aangetoond. Nu het nodig blijkt dan nog maar een keer.

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

Nadat de synode van Rotterdam-Delfsmaven in 1964 de „dolerenden” in Beverwijk in het gelijk had gesteld met een krasse veroordeling van de leer, heeft de *classis Haarlem* zich geconformeerd aan die besluiten. De „dolerende” kerk van Beverwijk werd weer opgenomen in het kerkverband en de anderen bleven daar buiten.

Bij de breuk in de classis behoorde ds O. niet meer bij het kerkverband. De dolerenden namen kort na hun terugkeer het voortouw in de zaak van de Open Brief en omdat de kerkeraad van Haarlemmermeer O.Z. en de classis weigerden ondergetekende te schorsen of weg te zenden, kwam de breuk toen de kerk van Beverwijk het initiatief nam voor een nieuwe classis Haarlem. In geding was de Open Brief; niet de leer van ds O.

Hiermee is het verhaal nog niet af. Nadat de kerken in Noord-Holland buiten het kerkverband werden gesloten is aan de classis Haarlem gevraagd de kerkelijke positie van ds L. E. Oosterhoff te regelen.

Genoemde predikant en zijn gemeente zijn opgenomen in ons kerkverband nadat ds O. een verklaring had getekend dat hij niet meer zou leren wat door de kerken afgewezen was.

Deze verklaring is opgesteld door ds C. P. Plooy en ondergetekende Wil het tot betere verhoudingen komen dan zal men eens moeten ophouden ons met dit soort verhalen tot in Zuid Afrika te achtervolgen.

Zou het ergens tot samenspreken komen dan zijn de broeders bij deze, zij het summier, ingelicht over „een leer” die onder ons niet gevonden wordt.

Toch nog een bijdrage van H.B. voor de geschiedenis

In de genoemde recensie doet ds Bouma een mededeling die het waard is doorgegeven te worden. Het was ons bekend dat de opvattingen van ds O. over de doop en de verzoening in de gemeenten die hij *vóór Beverwijk* diende niet onopgemerkt zijn gebleven.

Ds Bouma vertelt ons dat zijn vroegere collega J. van Bruggen indertijd in Ten Post in Groningen navraag heeft gedaan naar de leer van L.E.O. „Hem bleek echter ook, dat de Kamper professoren K. Schilder en P. Deddens er reeds bij betrokken waren; die meenden dat het met de dwaalleer wel zo'n vaart niet zou lopen”.

Ook de classis Haarlem heeft advies ingewonnen bij hoogleraren en zo kwamen prof. dr L. Doekes en Prof. H. J. Jager ons te hulp. Deze hoogleraren zagen na bestudering van de stukken vreemd op dat hier zoveel moeite was ontstaan.

Zij hebben niet geadviseerd om tot schorsing over te gaan.

Op de Generale Synode van Rotterdam heeft een commissierapport gediend van de hand van ds J. J. Verleur waarin uitlatingen en leeringen werden afgewezen als in strijd met Schrift en belijdenis, maar men wilde niet spreken van bewuste, notoire ketterij en opzet tot valse leer.

Ook vestigde de commissie er de aandacht op dat ds O. ernstig poogde de gereformeerde belijdenis naar de Schriften te verstaan. Deze billijke beoordeling is in de uitspraken van de synode niet terug te vinden.

Dank zij ds H. Bouma weten we nu ook dat broeders die toch wel onderscheidingsvermogen hadden als K. Schilder en P. Deddens, de adviseurs van de classis L. Doekes en H. J. Jager en de rapporteur van de commissie ter synode, niet zo zwaar tilden aan de dwaalleer. De vraag vanwaar dan die explosie van strijd waarin zoveel tijd is verdaan en leed geleden is laat ik graag aan ieders beoordeling over. Zou eens de tijd aanbreken dat deze en andere onverkwikkelijke zaken voor altijd begraven kunnen worden en er zich een weg van beter verstaan gaat aftekenen.

Moge het een volgende generatie gegeven zijn.

PLUIMSTRIJKEN

De arend in een veld vol vogels neergevallen,

Sprak: zusters, ben ik niet de schoonste van u allen?

Zij riepen allemaal: Ja, ja, mijn Here, ja.

Wat d'ene voren zong, dat zong de ander na.

Eén vogeltje alleen, wat stouter in de kaken,

Zei: 't Zijn de veren niet die u zo schone maken,

De klauwen en de bek, dié doen het, voor gewis,

Dat niemand zeggen durft dat het niet waar en is.

Revius

Nederlands Gereformeerde identiteit (2)

(Causerie uitgesproken op een gemeentevergadering in Rotterdam op 7 april 1986.)

Zo wat nadenkend over onze kerkelijke eigenheid - identiteit betekent eigenheid - moeten we dan niet tot de conclusie komen, dat wij in vergelijking met anderen een minimum aan identiteit hebben? - Minder dan de Christelijke Gereformeerden, minder ook dan de Vrijgemaakt Gereformeerden, om nu maar onze naaste familie alleen te noemen. We zijn natuurlijk ook het kleinst. Maar wat nog meer zegt, is, dat wij het jongst zijn. We hebben nog zo weinig tijd gehad voor traditievorming en identiteitsvorming. Maar, wat daar toch wel bovenuit gaat, het is onze instelling niet, die te zoeken. Wij zijn nog al verlegen met ons zelf; gefrustreerde konijnen zijn we weliswaar niet, maar goed raad weten we niet altijd met ons zelf.

DOOR H. DE JONG AMSTERDAM

niet weet waar je op moet houden, daarom noem ik dat een kunst, maar dat we de kunst van te kunnen relativiseren iets meer dan anderen machtig kunnen zijn en dat we de neiging kunnen hebben, de nadruk te leggen op echt belangrijke dingen. Voor samenwerking met anderen zijn dat bruikbare eigenschappen. Ik meen ook op te merken, dat dit door ook anderen wordt gezien. Mensen van ons worden nog wel eens aangezocht om in samenwerkingsverbanden sleutelposities te vervullen. Ik denk b.v. aan de E.O. Het lijkt of men het ons toevertrouwt zulke taken belangeloos te behartigen. Ik schrijf dat inderdaad toe aan het feit dat wij weinig dynastieke ijzers in het vuur hebben, en al helemaal geen imperiumbouwers zijn. Wij zijn christenen zonder een dot hinderlijke kerkelijkheid. Nog eens, daar kunnen we de kant van de frustratie mee op, maar dat hoeft niet. De hemelse Vader kan dat ook gebruiken om ons verbindingschakel te doen zijn.

Hier raken we aan het vraagstuk van de kerkelijke eenheid. Waar moeten de Ned. Gereformeerde kerken eigenlijk naar toe werken? Naar eenheid met de Christelijke Gereformeerden? Of naar eenheid met de Vrijgemaakt Gereformeerden? Hoewel de verhouding met de laatste nog steeds bedorven is, ligt vereniging met hen meer voor de hand dan met de Christelijke Gereformeerden. Daarvoor zijn twee factoren te noemen. In de eerste plaats weer die kracht van de traditie, die in beide kerken, de Vrijgemaakt Gereformeerde kerken en de Nederlands Gerefor-

meerde kerk, meer getaand is dan in de Christelijke Gereformeerde kerken. Met de Vrijgemaakten hebben wij in schoollouwen en bioscoopzalen gekerkt, met de Christelijke Gereformeerden niet. De invloed van zo'n feit moeten we niet onderschatten, want dat is nou het uittrekken van zo'n jasje waarover ik sprak. Jasje? Geduchte winterjas!

En het tweede punt is dat wij met de Vrijgemaakten Kuyper gemeenschappelijk hebben (wat trouwens ook geldt van de Synodaal Gereformeerden). Een machtige factor, Kuyper. Ik heb me vroeger, toen we nog ongedeeld Vrijgemaakt waren, er weleens over verbaasd, dat onder al de predikanten die in de loop van de tijd de ongedeelde Vrijgemaakte Gereformeerde kerken verlaten hebben, en dat zijn er meer dan 50 geweest, er niet één Christ. Gereformeerd is geworden, allemaal Synodaal. Dat was de factor Kuyper. Nog eens, dat Kuyperianisme hebben we met de Vrijgemaakten gemeenschappelijk, en met de Christelijke Gereformeerden niet. Die ingang, die Kuyper ons geleerd heeft in het maatschappelijke leven, dat bedoel ik met hem, dat bedoel ik met de factor Kuyper. Die hebben we met de Vrijgemaakten gemeen, met de Christelijke Gereformeerden niet of minder. Daarom zeg ik: eenheid, kerkelijke eenheid met de eerstgenoemden, de Vrijgemaakten, ligt meer voor de hand dan met de laatstgenoemden. Toch zie ik zo'n eenheid volstrekt niet zitten. Zoals een geboren kind niet meer in de moederschoot terug kan, zo kan ik niet meer Vrijgemaakt worden. Ik vind het dan ook veel beter om naar zo goed mogelijke verhoudingen te streven met de Vrijgemaakten en met de Chr. Gereformeerden, en met nog anderen. Dus ook met de laatste, met de Christelijke Gereformeerden, zou ik mij niet willen verenigen, dat zou maar weer leiden tot meer scheuringen, bij ons misschien, bij hen zeker. Wij moeten tevreden zijn met goede verhoudingen en daar zit voor mij geen theorie achter waardoor ik van de nood van de kerkelijke verdeeldheid een deugd zou willen maken, nee, het is gewoon voor mij een stukje realiteitszin, deze realiteitszin: kerken breek je zo maar niet uit elkaar en plak je ook zo maar niet weer aan elkaar. Men doet het weleens voorkomen alsof we een tijd achter de rug hebben, waarin

de mensen zich de luxe permitteerden, om kerkelijk uit elkaar te gaan. Geloof mij, het heeft met luxe niets te maken gehad. Daarvoor deed het veel te veel pijn; onnoemelijk veel pijn gaat daarmee gepaard. En dus mag je ook niet verwachten, dat kerken ook zo maar weer bij elkaar komen. Kerk-splitsingen, zijn te vergelijken met echtscheidingen, ze hebben iets onherroepelijks.

Toch: goede verhoudingen, daaraan werken, dat kerken over en weer elkaar aanmoedigen, of ook waarschuwen in dingen die ze doen, mogelijk zelfs samen af en toe iets doen. Dat ze voor elkaar bidden en dat ze elkaar naar vermogen goeddoen. En weer: vooral van ons mag dat gevraagd worden, omdat wij nu toch wel zoveel hebben meegemaakt dat het goede relativeren ons gemakkelijk af moet kunnen gaan. Bij goede verhoudingen denk ik trouwens niet enkel aan de Christelijke Gereformeerden en de Vrijgemaakt Gereformeerden, maar ook aan groeperingen in andere kerken: het Confessioneel Beraad, de Confessionele Vereniging, de Verontrusten, de Gereformeerde Bond. Maar al deze goede verhoudingen mogen ons toch niet afbrengen van onze eigen bijdrage aan het kerkelijke leven van Nederland. Het overtuigt mij allermindst en het bindt mij zo mogelijk nog minder, dat wij b.v. om onze verhouding met de Christelijke Gereformeerde kerken ertoe zouden moeten overgaan, een straf kerkverband te organiseren of dat we er om hun nentwil van af zouden moeten zien, onze zusters in het diakenambt te ontmoeten. Waarom zouden wij? Kunt u één voorbeeld noemen van wat zij om ons nagelaten hebben? Ik vraag het ook niet van hen, maar zeg ook, dat men het van ons niet kan verlangen. Als ons kerkelijke leven eruit zou moeten bestaan, dat wij voortdurend rondzien naar wat deze of gene wel van ons zeggen zal, dan geloof ik, dat we ons beter over die kerken kunnen verspreiden. Wij hebben iets eigens gekregen waarvan ik niet eens zeg, dat wij het moeten ontwikkelen, maar enkel dat wij het moeten gebruiken. Vanuit onze geringe traditiegebondenheid en tevens vanuit onze sterke Schriftgebondenheid zijn we meer dan anderen in staat, nieuwe wegen in te slaan. Ook de aard van ons kerkverband is ons daarbij behulpzaam. Er zitten nog al wat schokbrekers in de carrosserie, zodat b.v. een scheuring als die in Zwolle geen onmiddellijke gevolgen heeft voor het geheel van onze kerken. Bedenk wel: bij een oudere kerkorde lagen wij opnieuw al geheel uit elkaar. Ik ben wel blij met ons kerkverband, zoals het er is en zoals het er niet is.

Onlangs, op de Landelijke Vergadering te Enschede bij de behandeling van de vraag van de kerkeraad van Amsterdam-Centrum ter zake van de zusters in het diakenambt beklagden sommige afgevaardigden zich over de gebrekkige functionering van ons kerkverband. Dat n.l. een kerk met een vraag kwam en het antwoord zo weinig overtuigend vond, dat ze zich het recht voorbehoield thuis naar eigen inzicht te handelen. Wat een figuur! Ik heb toen de kerk van Amsterdam-Centrum verdedigd door te zeggen, dat ik dit juist een heel goed functioneren van het kerkverband vond. Immers, wat Amsterdam wilde, kon niet schriftuurlijk weerlegd worden, maar daar werd wel in het kerkverband alle gelegenheid toe geboden.

Amsterdam-Centrum stelde zich werkelijk bloot aan de kritiek uit de zusterkerken. Toen echter fundamentele kritiek uitbleef, viel natuurlijk die kwestie op die eigenste kerk terug. En het zou echt een kerkverbandelijke vertoning geweest zijn, wanneer nu de Landelijke Vergadering gezegd had: Wij kunnen niet zeggen dat het tegen de Schrift ingaat, wat jullie willen, maar toch zeggen wij jullie dat je het niet moet doen. Dat is dan ook gelukkig niet gebeurd. Over deze zaak, die op de Landelijke Vergadering te Enschede van 22 maart 1986 behandeld is; vond ik twee kenmerkende verslagen in 'Trouw' en het 'Nederlands Dagblad', beide van 25 maart. En beide verslagen geven wel een beetje aan, hoe van verschillende zijde over ons gedacht wordt. De tendens van het verslag in 'Trouw' was enigszins neerbuigend meewarig. Tsjonge, jonge, wat een ouderwets kerkie! Zie maar de kop: Nederlands Gereformeerden laten vrouw niet tot ambt toe. Met daarboven nog: Nederig dienen van ambteloze zusters kan doorgaan. Moet je zien, hoe daar de vrouw nog onder het mannenjuk door moet! De teneur van het 'Nederlands Dagblad' was een andere. Daarin werd de zwakte van ons kerkverband benadrukt, omdat de Landelijke Vergadering over deze zaak niet tot overeenstemming kon komen. „In feite betekent dit dat de Amsterdamse kerkeraad zijn gang kan gaan”. O foei! In die dagen was er geen koning in Israël en ieder deed wat goed was in zijn ogen. Om onze eerbied voor de Schrift worden we bij de een gesmaad, om onze vrijheid tegenover de traditie worden we bij de ander gewantrouwd. Dat is het wel zo'n beetje. Ik geloof daarentegen, dat we beide waardevolle dingen moeten vasthouden: eerbied voor de Schrift en vrijheid tegenover de traditie, door goed gerucht en kwaad gerucht heen.

Eis: vier maanden cel

Dat 'n christen om zijn geloof in de cel moest... is naar mijn heugenis, in... de Duitse tijd geweest. Wat 'n schok ging er door ons heen toen we hoorden: Prof. dr K. Schilder in de gevangenis. En in de tijd van de Afscheiding ds Ledeboer opgesloten.

Komen die barre tijden na zoveel jaren terug? Maar je kan toch Schilders en Ledeboers gevangenschap niet op één lijn stellen met een eventuele celstraf van de Goerees?

Ik meen van wel: Schilders Schriftuurlijke spreken en Ledeboers gelovig optreden bracht hen in de cel. En het verkondigen van wat de Goerees als waarheid zien, zal hen daarin brengen, als God het niet verhoedt. Maar zegt men: De Goerees gaan niet in de cel om die waarheid die ze verkondigen, maar omdat hun woord de joden kwetst.

Is dat een reden voor celstraf? Zo ja, dan ziet het er slecht uit voor de vrijheid van de prediking en de vrijheid van het onderwijs. Zou de prediking, dat de HEERE homoseksuelen, die naar hun geaardheid leven, zal straffen als ze zich niet bekeren, die mensen niet in het diepst van hun ziel wonden? Dan zou die prediker daarom gestraft moeten worden? Helaas heeft iemand al gezegd dat zo'n predikant moet worden aangepakt.

En wanneer 'n onderwijzer z'n Islamitische kinderen zou vertellen, dat zij die niet geloven in Jezus, niet zalig worden, zouden hun ouders daardoor dan niet gekwetst worden? Dan zou ook deze onderwijzer moeten worden gestraft.

Het kan voor een rechter geen reden zijn om voor kwetsing door prediking of onderwijs tot celstraf te veroordelen. Vergeten we niet dat het Woord van God 'n tweesnijdend scherp zwaard is, dat altijd wonden zal, als er van zonde sprake is. Al bedoelt dit verwonden tot bekering te brengen, zoals een operatiemes tot genezing wordt gehanteerd.

Nu kan men niet aanvaarden dat de Goerees Gods Woord brengen. Maar de eiser zei, dat het niet ging om de uitlegging van de bijbel. Zo'n eis is dan ook niet aanvaardbaar.

We zijn er van overtuigd dat in deze rechtszaak de vrijheid van prediking en van onderwijs op het spel staat. Jarenlang hebben we ons in die vrijheid mogen verheugen. Laat daarom tegen deze vrijheidsaantasting ieder in 't geweer komen. En niet zwijgen nu de Goerees bedreigd worden, omdat we het niet in alles met hen eens zijn.

Mr Groen van Prinsterer verdedigde de Afscheidenen, hoewel hij tegen de Afscheiding was.

Laten we niet alleen opkomen voor de gewetensvervolgden in het buitenland, maar eveneens in Nederland. Na de Goerees komt misschien nog iemand aan de beurt: Dr Wentsel. Hij legde 'n verband tussen ellende en zonde. En deed dat tijdens een vergadering in een betoog zonder plaatje(s) en zonder z'n rede bij een ieder in de brievenbus te stoppen. Iemand vond dat nog erger dan wat de Goerees deden. Terwijl hij niet anders dan naar de Schrift sprak. Moet dr Wenssel ook veroordeeld worden wegens kwetsing van de joden? En dat terwijl tot ongeveer 1960 heel de christenheid en het jodendom zo'n verband legden? O.m. op grond van het *Oude Testament*. Natuurlijk legden de joden geen verband tussen hun ellende en het niet aanvaarden van Jezus, maar wel degelijk tussen hun ellende en hun zonden.

Een veroordeling van de Goerees en dr Wentsel is dus een veroordeling van de hele christenheid en het jodendom tot aan 1960. Het kan voor de veroordeling van vele christenen in de toekomst de weg banen.

Tenslotte nog 5 opmerkingen:

1. Niemand hoeft te vrezen, dat uitspraken als van de Goerees en van dr Wentsel de weg bereiden voor anti-semitisme. Zulke uitspraken van Nederlandse oude schrijvers hebben *dat niet gedaan*.
2. En laat men toch niet alleen op de joden letten. Zowel de Goerees als dr Wentsel leggen dat verband precies zo als het niet-joden betreft.
3. Heeft iemand het ooit in z'n hoofd gehaald om een aanklacht in te dienen tegen hen, die in de oorlogstijd zeiden dat de ellende die de tweede wereldoorlog over Europa bracht (50 miljoen doden!) de verbondswraak van de HEERE was om het verlaten van Hem? Dat kwetste ook velen.
4. Door de zaak van de aanklachten tegen christenen, ontstaat er verwijdering tussen hen die Israël liefhebben als beminden (Rom. 11), en mogelijk ook verwijdering van joden die zulke klachten indienen.
5. Laat men toch ophouden met het tenonrechte beschuldigen van christenen. Dat kwetst hen tot in het diepst van hun ziel.

Gaarne ben ik bereid enkele dingen nader te motiveren.

J. L. Struik

(wordt vervolgd)

Dankbaarheid

*Ondankbaarheid is
erger dan diefstal.
Talmood*

„Dankbaarheid is een bloemke dat in weinig hoven bloeit”, zong Guido Gezelle, de Vlaamse dichter-pastoor. Ik geloof dat hij gelijk had, gezien de vele spreekwoorden die op dank en dankbaarheid slaan. En waarom eigenlijk zeldzaam? Wat is nu eenvoudiger dan dank-u-wel te zeggen?

Die vraag is, zoals meteen blijken zal, naïef gesteld. Het zeggen van dank-u-wel als een beleefdheidsformule is niet moeilijk. Maar om van harte iemand dank te weten is een moeilijke zaak. Dat „iemand dank weten”, zo vermeen ik tussen haakjes, is een goede Nederlandse term, die sedert de middeleeuwen is ingeburgerd. Het betekent gewoon: iemand erkennen, iemand erkentelijkheid betuigen, iemand dank brengen. En hier zit vermoedelijk het eerste antwoord op bovenstaande naïeve vraag; iemand erkennen betekent immers: zichzelf lager dan die ander plaatsen. En wie zal zichzelf nu vernederen?

„Dankbaarheid is de schoonste deugd der armen”, zegt een Frans spreekwoord uit de 17e eeuw. Proeft u de discriminatie al? — „God lone u”, zeiden de bedelaars dus vroeger, en dat klonk erg aangenaam voor de weldoeners. „Het gevoel van dankbaarheid te zijn verschuldigd is een last, die slechts sterke zielen kunnen dragen”, luidt een Duits spreekwoord. Iets soortgelijks zei men vroeger in Engeland: dankbaarheid is een zware last voor onze onvolmaakte natuur. Ja, ze zeiden hier nog iets anders ook: sommige geesten kunnen hun minder-zijn zo slecht verdragen, dat hun dankbaarheid een soort wraak is; zij vergelden weldaden niet omdat belonen een genoegen is, doch verplichtingen een last!

Dat klinkt allemaal niet fraai. Maar we zijn er nog niet. „De dankbaarheid der mensen”, zei een Frans schrijver, „de goede mensen wel te verstaan, is een vrucht die men bijtijds moet plukken. Laat men haar aan de boom zitten dan gaat zij beschimmelen”. De Duitse filosoof Goethe zei het op zijn manier: ontmoeten wij iemand die ons dank schuldig is — terstond valt het ons in; hoe vaak ontmoeten we echter iemand, wie wij dank schuldig zijn, zonder daar aan te denken? — En in de 17e eeuw heeft een Fransman al geschreven: geen taak is moeilijker dan goed te bedanken.

—☆—

Gelukkig wordt de dankbaarheid ook geprezen in diverse talen — temeer waar dit bloemke zeldzaam is. Een Italiaans spreekwoord luidt vertaald: Dien velen vruchte-

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

loos, de dank van één zal de ondankbaarheid van duizend overwegen. — „Dankbare mensen zijn als vruchtbare velden: zij geven het ontvangene tienmaal terug”, is een Duitse zegswijze. En de sprookjesdichter Andersen noteerde: „Dankbaarheid is het geheugen des harten”. Is dat geen mooie?

Dankbaarheid is het enig inderdaad belangeloos beginsel, waartoe de menselijke natuur in staat is, verklaarde Nic. Beets bij zijn inauguratie in 1875. En Karl Barth zei het nog diepzinniger: „Wie werkelijk dankbaar is meent niet, dat hij wedervergelden moet wat hem te beurt is gevallen”. Voelt u? Met wedervergelden van weldaden betalen we voor die weldaden. Barth zegt: je kunt beter de minste blijven, de schuldenaar. Hij kende de menselijke natuur. Hij kende vermoedelijk ook het Duitse spreekwoord: „Voor niets zijn wij zo dankbaar als voor dankbaarheid”. Want wie dank betuigt, denkt aan Abraham, plaatst zich lager dan degene die men erkentelijk is, denk aan Melchizedek.

„Dank is als het Oosters parfum, waarvan de reizigers zeggen dat alleen in gouden flessen goed blijft: zij parfumeert de grote zielen n verzuurt in de kleine”, zei een Française. „Dankbaarheid kan slechts voortkomen uit opgewekt innerlijk leven, en uit een zekere vatbaarheid voor liefde”, zeggen onze oosterburen. En al in de 17e eeuw wist de Engelse literatuur: ware dankbaarheid is een gave der natuur en kan niet verworven worden. „Oprechte niet-berekenende dankbaarheid ontstaat slechts in een grote ziel; zij verkwikt het hart van degene wie zij geschonken wordt en versterkt zijn geloof in de mensheid, schreef Samuel Johnson.

„Trouwens”, merkte een Franse dame 250 jaar geleden op, „wat geeft het, dankbaarheid? Om goed te doen moet het voldoende zijn te weten, dat er één ongelukkige minder zal zijn”. Klinkt dat niet heerlijk positief? Het zet ons aan het

APOSTOLISCHE GELOOFSBELIJDENIS

wijze: Gezang 429 (Wie maar de goede God laat zorgen)

*'k Geloof in God — Hij is de Vader,
almachtig Koning op zijn troon,
Schepper van hemel en van aarde —
en in zijn eengeboren Zoon,
die ik als mijn Verlosser eer,
in Jezus Christus, onze Heer,*

*die, van de Heilige Geest ontvangen,
als mens geboren uit een maagd,
onder Pilatus heeft geleden.
door onze schuld werd aangeklaagd,
stierf aan het kruis, lag in het graf,
tot in de hel daalde Hij af.*

*'k Geloof dat Hij ten derden dage
weer opgestaan is uit de dood,
is naar de hemel opgevaren,
zit aan de rechterhand van God,
vanwaar Hij met bazuïngeschal
eenmaal ten oordeel komen zal.*

*Ook wordt de Geest door mij beleden,
'k geloof een kerk die God ons geeft,
ware gemeenschap van de heiligen,
dat God mijn zonden steeds vergeeft,
mijn lichaam van de dood bevrijdt
en dat ik leef in eeuwigheid.*

berijming:
C. C. Koolsbergen

werk. Evenals de vertaling van een Duits gedichtje:

Dank met de mond heeft
weinig grond;
in 't harte dank is goede klank;
dank met de daad — dat is
mijn raad!

—☆—

Voor wie bij de Bijbel leeft is dankbaarheid bijna altijd gekoppeld aan God of aan de Heiland. Op veel plaatsen spreekt de Bijbel van: Gode dank bewijzen, lof en dank brengen, de naam des Heeren te danken. Zelfs in de berijmde X Geboden zingen we: „om die te doen uit dankbaarheid”. En in de catechismus zeggen we „opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaar(heid) voor zijn weldaden bewijzen”. (De oud-Nederlandse zegswijze is met een lettergreep aangevuld, in de hoop dat u dit in dank aanvaardt.)

Misschien zit in de voorgaande alinea het tweede antwoord op de vraag: waarom is dankbaarheid een zeldzaam bloemke? Want wanneer de calvinist het woord dank hoort, denkt hij allereerst en in de tweede plaats aan zijn nederige positie tegenover de Almachtige. In die context aanvaardt hij zijn plicht, zo niet zijn recht, dankbaar te zijn, de minste tegenover de Meester te wezen. En in die context past het juist niet, de mede-

mens te eren, te loven en te prijzen. Wellicht dat hier een rem is gekomen op de spontane dankbaarheid tegenover de naaste. Zich altijd al religieus-schuldbewust te weten maakt het niet aantrekkelijk, zich ook nog tegenover de medeschuldige te vernederen.

Het is maar een veronderstelling. Maar een die gegroeid is in dit eilandenrijk. Want hier — waar men veel minder calvinistisch dan humanistisch-christelijk denkt — zal een mens gemakkelijker dank u zeggen. Het geldt zelfs als onopgevoed, zijn dank voor zich te houden. Wellicht is hier de spreekwijze ontstaan die ons zo na aan het hart ligt: *dankbaarheid is de eerste christendeugd!*

—☆—

Om u niet verder te vermoeien met wat op een leerrede gaat gelijken, die niemand in dank zou afnemen, tenslotte een verhaal als toegift.

Een welgestelde boer in deze omgeving zou zijn enige dochter ten huwelijk uitgeven. De organist werd verzocht naar de afgelegen estate te komen, teneinde aanwizingen voor de kerkelijke muziek in ontvangst te nemen. De bruid had het voor het zeggen. Ze wenste bepaalde liederen, waar predikant en organist gezamenlijk in berustten. Ze wenste een bepaald monu-

mentaal kerkgebouwtje als toneel voor haar grote dag. Ze wenste het Bruidskoor uit Wagners Lohengrin als haar intrade, en wel zo, dat ze precies het koor en het schip der kerk rond kon schrijden, en de trap bestijgen tijdens de slotcadens (samen met haar bruidegom, maar die had niet veel in te brengen.) Waarvan de organist wel goede nota wilde nemen. Tenslotte wenste zij na de zegen Mendelssohn's bruiloftsmars uit de Miszomer-nachtsdroom aan te horen. Dit alles voorbereid door een generale repetitie.

Hebt u dat allemaal? De organist ook. Die begon weloverwogen: u wenst operamuziek in de kerk, juffrouw? Zoudt u dat wel doen? Is dat wel op zijn plaats? — Waarom niet? — In Nederland, om maar wat te noemen, zou geen organist het opbrengen. In een groot deel van Europa zou het trouwens moeilijk gaan. — Nu ja, maar hier is het in gegoede kringen gebruikelijke bruiloftsmuziek en daar houden we ons graag aan.

— Zelfs in Zuid-Afrika zal geen organist meer operamuziek in de kerk spelen, juffrouw. — Wat is Zuid-Afrika nu helemaal? Kaffers en boors, nietwaar. Dus graag operamuziek, als u dat zo noemen wilt, en graag opgeluisterd door klokkenspel.

De organist heeft het geweten. Hij arrangeerde de gevraagde muziek voor zijn mini-orgeltje, zeulde zijn klokkenspel naar de kerk, repeteerde met een behulpzame klokkeniste tot het „klonk als in de Westminster” (zei de kosteres) en verscheen ter generale repetitie, samen met de predikant, om alles tot in het minutieuze te doen kloppen. Chronometer, correcties, seconden, ritenuto's, passen op de plaats en overdoen.

Na afloop van de plechtigheid — die niet openbaar, maar voor 100 genodigden bleek te zijn, o calvinistisch Nederland! — werd de organist namens het bruidspaar door de kosteres bedankt en werd hem een geschenk overhandigd.

Hij gaf dat ongeopend aan zijn vrouw, die tot haar verwondering een voorwerpje uitpakte, zoals een burgergezin per half of heel dozijn pleegt te kopen. Wel een mooi papiertje, maar verder een gebaar dat geen diepe indruk maakte. Het eind was dat H.M. in lachen uitbarstte en dat de organist meege-lachen heeft.

Toch. Als dit nu de dank moest zijn? De organist heeft voor het eerst en voor het laatst in zijn leven een nota voor professionele diensten uitgeschreven, die er zijn mocht. Een gematigde vergoeding voor een groot aantal gereden kilometers, een matig uurtarief voor het arrangeerwerk, voor het instuderen, voor de repetitie, voor de plechtigheid zelf — al met al een dikke 62 pond sterling. Te voldoen met een bankcheque, gesteld aan de order van de kerk.

Twee dagen later kwam de cheque, die gracieus aan de penningmeester is overhandigd. Met een dankbrief van de moeder van de

bruid, zo fraai als de organist nooit eerder gezien had. En de vader van de bruid, die de cheque had ondertekend, werd later ouderling bij ons; hij staat er op, iedere zondag na afloop de organist persoonlijk te danken voor diens bijdrage aan de eredienst.

Waaruit blijkt dat we ook deze deugd kunnen aanleren.

Persschouw

■ Houd je vrijheid in het oog

Hoe komt het dat wij zo achter onze begeerten aanlopen? Omdat we niet krachtig genoeg geloven in de woorden waarmee de Tien Geboden begonnen zijn: 'Ik ben de HERE, uw God, die u bevrijd heeft uit Egypte, het slavenhuis'. Ook het Tiende Gebod wil ons houden bij de vrijheid die we in Christus hebben. We hoeven niet achter onze begeerten aan te lopen, want we kunnen leven in de huid die we hebben, in het huis dat we bezitten, met de man of vrouw die God ons gegeven heeft, in het beroep dat we uitoefenen, enz.

Natuurlijk mogen we in allerlei opzichten streven naar verandering die verbetering is. Schrijnend onrecht moet bestreden worden. Maar het gaat hier over het stempel dat op ons leven staat. Dat moet godsvrucht zijn die gepaard gaat met tevredenheid. We hoeven niet meer, we hoeven niet anders. Een Franse verklaarder van de Tien Geboden houdt het ons glashelder voor: Je eigen huis is het mooiste voor jou, je eigen vrouw is de knapste voor jou, je eigen beroep is het beste voor jou. We hoeven niet anders en niet meer, omdat God ons in Christus zó heeft aanvaard als we zijn en met wat wij hebben. Daar kunnen we vrede mee hebben. En daarom: 'Loop niet achter uw begeerten aan' - want als we dat doen, blijven we onruststokers.

Zo luidt het slot van de toespraak, die Prof. dr J. Douma op de jl. Theologische Hogeschooldag te Kampen heeft gehouden. Men neme mij niet kwalijk, dat bij lezing en herlezing van dit slot van dit boeiende betoog, dat in „De Reformatie” werd gepubliceerd, die ene zin bij mij bleef haken: **SCHRIJNEND ONRECHT MOET BESTREDEN WORDEN.** Ik heb expres hoofdletters gebruikt. Onrecht moet bestreden worden in alle sectoren van het leven. Maar niet in de laatste plaats in de kerk. Daar is immers de plaats van het recht. „... de rechterstoelen staan daar binnen...” zongen (of zingen) we met de oude berijming. Wat wordt

De tijd

In 1675 vond Christiaan Huygens het eerste zakhorloge met spiraalvorm uit. Sindsdien is aan het maken van horloges geen einde gekomen. Een horloge zegt ons, hoe laat het is. En behalve horloges zijn er allerlei klokken. Vroeger waren er zonnewijzers. Daarop kon men ook de tijd aflezen, tenminste als de zon scheen. Het stadhuis van Zaltbommel heeft nog zo'n zonnwijzer aan de voorgevel. Als je probeert de tijd vast te stellen door naar die wijzer te kijken, dan blijkt dat niet zo gemakkelijk. Bovendien hebben de makers van zonnwijzers er geen rekening mee gehouden, dat er een zomer- en een wintertijd is. Maar goed, we hebben horloges en klokken. En onze torens hebben wijzerplaten. Zo weten we de tijd. Maar wat is de tijd?

—☆—

In de Bijbel wordt op verschillende plaatsen over de tijd gesproken. Prediker zegt (3 : 1), dat alle dingen een bestemde tijd hebben. Er is een tijd om te spreken en er is een tijd om te zwijgen. Er is een tijd om . . . , kijk het maar eens na. Er valt uit wat Prediker zegt wel wat te leren. De dichter van Psalm 90 leert ons onze dagen, de tijd die we van God krijgen, belangrijk te achten. We moeten de dagen niet achteloos voorbij laten gaan. Elke dag heeft betekenis. Niet alleen

Terloops...

DOOR
P. C. VAN WIJK
ZALTBOMMEL

door het 'eigen kwaad', maar ook door het goede. Elk mens heeft een begin en een eind. Tussen die twee momenten in kan er heel veel gebeuren. Bij alles wat er gebeurt is het belangrijk te weten, dat onze tijden in Gods hand zijn (Ps. 31 : 16). God heeft geen begin en geen eind. Hij is het begin en het einde. In het begin van de geschiedenis was Hij er al en Zijn zijn grijpt ver over het nog komende heen. We kunnen daar niet bij. Wij kunnen God en Zijn historisch bezig zijn niet in jaartallen vatten. Wij proberen in ons leven allerlei dingen te zien en te dateren. We vertellen aan onze kinderen, dat er in de geschiedenis belangrijke dingen zijn gebeurd, toen en toen. In de 16e eeuw tijdens de Reformatie, in 1834 bij de Afscheiding. Er blijven echter steeds vragen bij ons. We kunnen alles niet aan elkaar passen. God echter ziet de gebeurtenissen niet alleen, Hij overziet ze. Joh. Hidding maakte eens een gedicht over de archivaris.

*'Hij speurt in tijden die gestorven zijn.
De boeken rijen zich aan alle kanten.
Zijn vingers openen de folianten die klankloos spreken van geluk en pijn.*

*Van pijn en dood. Van de vergetelheid.
Van levens die als leeggewiste leien
alleen een naam vermelden in de rijen,
hun daden zijn bedolven door de tijd.'*

God kent echter alle daden, Hij zal er geen vergeten.

*'Voor Hem is ieder leven als een keten,
en zelfs de kleinste schakel mist Hij niet.'*

We zeggen wel, dat de tijd hard gaat. Een dag is zo maar voorbij. Bij God echter is één dag als duizend jaren en zijn duizend jaren als één dag. Zo groot is Hij. Maar op die éne belangrijke dag in de geschiedenis was het drie uur lang helemaal donker. Kort daarvoor zei Jezus het, dat zijn tijd nabij was, nl. de tijd, dat Hij Zijn offer moest gaan brengen. Voor dat offer van Zijn Zoon nam God alle tijd. Maar de tijdsduur van de duisternis werd precies bepaald. Het is goed, dat we met Gods tijden rekening houden. We moeten niet kortzichtig zijn, zoals Ezau, die een bord met warm eten ziet staan en dan van alles vergeet.

—☆—

Eens, na de jongste dag, zullen we ons nooit meer hoeven te haasten, hoeven we niet meer op de klok te kijken omdat we onze medicijnen moeten innemen. Dan hebben we overal tijd voor. We hebben dan vooral tijd voor God en voor de naaste. Alle tijd, God met ons.

HARTVERWARMENDE MILDHEID VOOR SATENDRA SINGH

Wie helpt mee om de arme zendeling-evangelist Satendra Singh een motorfiets en een typemachine te bezorgen om hem van dienst te zijn bij de evangelieverkondiging aan de voet van de Himalaya? Op deze oproep in Opbouw van 26 september j.l. is inmiddels op zeer royale wijze gereageerd.

Vooruitlopend op de definitieve verantwoording van alle giften wil ik nu reeds mededelen dat ik tot heden, 20 oktober, de volgende overschrijvingen mocht ontvangen: 3 x 5,—, 40 x 10,—, 1 x 12,50 10 x 15,—, 15 x 20,—, 102 x 25,—, 1 x 30,—, 8 x 35,—, 1 x 40,—, 29 x 50,—, 1 x 75,—, 45 x 100,—, 2 x 125,—, 1 x 200,—, 4 x 250,—, 1 x 350,—, 5 x 500,— en 1 x 1000,—. Samen met nog te ontvangen toegezegde bedragen maakt dit een totaalbedrag van f 15.760,—.

In plaats van tweedehands machines kunnen nu wellicht nieuwe aangeschaft worden. En misschien blijft er nog wat over voor een andere hartewens van Satendra: de inrichting van een „leeswinkel”, waar gelegenheid geboden kan worden christelijke lectuur te lezen. Mettertijd hoop ik u echter nader te informeren over de wijze waarop het bedrag is besteed. Dan zal ook nog een gedetailleerde verantwoording van alle ontvangen giften volgen. Ik wilde daarop echter niet wachten met het uitspreken van mijn hartelijke dank voor alle milde gaven. „Uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden”, Matth. 6 : 4.

F. van Deursen, Apeldoorn

er een schandelijk onrecht gepleegd juist in de kerk! We moeten dit bij de benadering van het moderne probleem van de zogenoemde kerkverlating niet buiten beschouwing laten. Waarom hebben velen zich in de veertiger jaren vrijgemaakt? Vanwege het aangedane onrecht aan broeders en zusters van hetzelfde Huis. En zijn daardoor niet eveneens velen in de zestiger en zeventiger jaren „buiten verband” geraakt? We zitten niet onze wonden te likken en mogen bewaard blijven voor een trauma, maar er zijn dingen die bijna dagelijks pijn doen. De vraag dringt zich aan ons op waar de grens ligt van de bestrijding van het onrecht. Of moet men op de duur het hoofd toch maar in de schoot leggen en de kapitulatievoorwaarden tekenen? Wat wil de HERE? Wat zegt Hij daarover in zijn Woord? Daarop moeten wij aanspreekbaar zijn en blijven. Immers: het tiende gebod hoort tot Gods aktuele spreken aan het adres van zijn volk!

O. Mooiweer, Enschede

■ ■ ■

Het spreken en het preken van de kerk

Dat was de titel van de rede, die Prof. dr W. H. Velema ter gelegenheid van de j.l. rectoraatsoverdracht te Apeldoorn hield. We lasen hiervan een uitvoerig verslag in „De Wekker” van de hand van ds K. Boersma. Daarvan geven wij het slot door. Het luidt als volgt:

Moet de kerk deelnemen aan gesprekken over samenlevingsvragen? Dan wordt ze discussiepartner.

- Ik zie geen bijbelse redenen om dat te doen.
- De kerk moet geen bemoeial worden; ze mist ook de deskundigheid.
- Het is niet altijd zo gemakkelijk om op praktisch-politieke punten de wil van God rechtstreeks te weten.
- Waar zou de kerk de tijd en de vrijgestelden vandaan moeten halen?

De kerk moet haar Magna Charta (Matth. 28) niet verlaten. De kerk moet leren onderhouden! Gelovigen staan voor persoonlijke verwerking in gehoorzaamheid, hebben recht en plicht om de overheid op haar roeping te wijzen, in een uitwerking van de verkondiging van het Evangelie.

Moet de kerk niet méér doen? Toerusten moet ze.

Eerder heb ik dat wel een pastorale taak genoemd.

Nu zeg ik: ze heeft een doorgaande catechetische taak. Het proefschrift van dr W. Verboom sterkt mij erin, te zeggen dat de catechisatie niet geïsoleerd staat. De gemeente is een leergemeenschap, ambtelijk gestructureerd, wat iets anders is dan een leerproces zonder meer of discussie. Hierbij sluit ik graag aan bij Calvijns opvatting over de betekenis van de leer, de „doctrina”. Een voortgezette catechese mag de keerzijde zijn van de vraag om een spreken van de kerk. In een relevante prediking, door Kremer „geestelijke prediking” genoemd, mag het licht vanuit Gods Woord schijnen. Er mag een

heilzame wisselwerking zijn tussen catechese en prediking.

Misschien was „spreken van de kerk” een reactie op een tijdloze prediking. Dan zeker zeggen we: wat heeft de prediking een taak! We zijn dankbaar voor deze indringende woorden! De catechetische taak van de kerk is niet te verwaarlozen. Ouders, kerkeraad en predikant dienen permanent alert te zijn. Een van buiten geleerd lesje bevredigt niemand en stompt af. Tenminste: als het daarbij blijft. Achter het catechetisch élan moet een pastoraal hart kloppen. Zó wil de H. Geest laten merken hoezeer, om zo te zeggen, de catechese een verlengstuk is van de verkondiging. Want ten diepste, zo leerde ons C. Veenhof, is catechiseren het Woord bedienen aan de jeugd van de gemeente.

O. Mooiweer, Enschede

Boekbespreking

DIALOOG ROND OM ADVENT

door ds K. H. de Groot
uitg. Buijten & Schipperheijn, 101 blz., f 12,50.

Met deze 'verklaring van het boek Maleachi' is het eerste oud-testamentische bijbelboek in de serie 'Zicht op de Bijbel' verschenen. Een gelukwens aan het adres van de uitgever is op zijn plaats. We hopen van harte dat deze serie zich geleidelijk aan uitbreidt, zodat velen voor weinig geld goede, echt stichtende lectuur kunnen bekomen. Denken we er wel eens aan wat het kan betekenen: een boekenkast, waarin ook jongeren terecht hebben met hun vragen over de Bijbel?

Dit boekje over Maleachi's profetie neemt in de aangeduide reeks een goede plaats in. Het is duidelijk geschreven en verklaart de tekst vers voor vers. De schrijver laat zien hoe de HERE ná de ballingschap (± 430 v. Chr.) in gesprek was met Zijn volk (dialoog) en daarin ook met Zijn volk van de eeuwen daarna, om de weg te bereiden voor de komst en de wederkomst van Zijn Zoon (advent). Hoe Hij heel nadrukkelijk de zonden in het volksleven aanwijst, Zijn ongenoegen daarover uitspreekt en op bekering aandringt. Toen, ja, maar daarin ook nú nog. Je verbaast je er over hoe aktueel deze profetieën zijn, als we maar willen horen. Want oud-Israël is dikwijls aan Gods waarschuwingen voorbijgegaan. 'Dat is steeds weer het opvallende in de profetie: de Here waarschuwt op tijd. Wie zich dan nog niet bekeert, die komt te laat' zegt de schrijver bij 4 : 1 (blz. 95).

Dat 'te laat' is het gevaar voor ons

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288
Gironummer 404945
t.n.v. Geref. Persver. Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.
Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct per mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

in deze tijd. Gods Woorden voor kennisgeving aannemen, vrijblijvend. We zien wel wat we er mee doen, denken ondertussen toch 'godsdienstig' te leven. Dan wordt het bijv. (bladz. 60), 'geregeld naar de kerk gaan, maar ondertussen aan je zondig leven vasthouden. Het is onvoorstelbaar, dat je dat nog durft: met een onbewogen gezicht en met een onbekeerd hart offeren aan de HERE der heerscharen' (bij 2 : 12). Ds De Groot wijst in dit verband o.a. op de minachting voor het huwelijk en het in de plaats daarvan 'andere vormen van samenleven' zoeken (blz. 58), alsof het aan ons is overgelaten 'Gods geboden aan te passen aan onze wensen'.

Zo is dit een boekje uit-en-voor-de-praktijk, onderwijzend, pastoraal. Jammer is dat bij de correctie op blz. 95 een overbodige regel niet is verdwenen en bij de vers-vers verklaring een vieraal niet duidelijk in de tekst is aangegeven (o.a. op blz. 48 vers 3 van hoofdstuk 2).

Een boekje om te kopen, om cadeau te doen, om aan tafel bij de Schriftlezing te raadplegen.

M. de Jonge, Voorburg

■ ■ ■ ■ ■
■ ■ ■
■

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Deventer

Het scribaat berust thans bij de heer J. M. Dreschler, De Gaikhorst 47, 7231 NG Warnsveld.

Themadag in Groningen

Op zaterdag 22 november hoopt ds Meindt v. d. Berg een lezing te houden over profetie. Plaats: „Het Bruggehoofd”, Oosterhaven 12, Groningen. Aanvang: 15.45 uur. De lezing wordt gevolgd door een maaltijd en discussie. Informatie en opgave: telefoon 050-142299.

Centraal Diakonaal Comité

Het Centraal Diakonaal Comité nodigt diakenen uit voor de jaarlijkse diakonale conferentie, welke D.V. gehouden zal worden op zaterdag 15 november a.s. in „de Ark” aan de Germanenlaan te Apeldoorn. Om 10.00 uur zal de conferentie geopend worden door de heer C. Huizinga, de voorzitter van het organiserend comité. Vanaf 9.30 uur staat de koffie klaar. Het thema voor deze conferentie luidt: „Hoe werken de ambten samen?” Als spreker is hiervoor uitgenodigd ds K. B. Holwerda te Arnhem. Gezien de belangrijkheid van het onderwerp worden ook uw collega-ouderlingen en andere belangstellenden van harte uitgenodigd. Verder zal er ruime aandacht geschonken worden aan het werk van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk, maar er blijft voldoende gelegenheid over om met elkaar van gedachten te wisselen, in kleine groepen, over het thema van deze dag. De lunch wordt verzorgd. Het comité verzoekt per deelne-

mende diaken f 10,— over te maken op postgiro 2827366 t.n.v. Penningmeester van de Centrale Diakonale Conferentie van de Ned. Geref. Kerken te Arnhem. Het adres van de diakonie te Apeldoorn is: G. Amptmeijer, Pottenbakkersdonk 427, 7326 PE Apeldoorn.

Uit breder kring

Werkgroep rekreatief lichamelijk gehandicapten

Evenals in 1986 willen we als werkgroep ook in 1987 weer een tweetal vakantieweken organiseren voor lichamelijk gehandicapten en oudere leden van onze kerken. Voor wat betreft de voorjaarsvakantieweek hebben we een afwijkende formule gevonden. Dit zal n.l. een 5-daagse vaar-vakantieweek worden. We gaan dan 5 dagen varen op de aangepaste boot de Prins Willem Alexander door Nederland.

Deze vakantieweek is gepland van 23-27 maart 1987. We denken dat er behoorlijk belangstelling zal bestaan voor deze vakantie, dus spoedige opgave is wel gewenst.

In november 1987 hopen we dan weer een vakantieweek te organiseren in het F. D. Rooseveltthuis te Doorn.

Vrijwilligers, om als staf lid mee te gaan, zijn altijd welkom; hebt u interesse neemt u dan contact op met het sekretariaat van de werkgroep.

Voor inlichtingen en aanmeldingen: Sekretariaat werkgroep RLG, p/a postbus 2214, 3440 DE Woerden, tel. 03480-22530.

Namens de werkgroep, ds A. v. d. Veer, voorzitter M. de Graaf-Floor, secr.e.

Aangeb. ± 100 oude en antiq. brochures (kerk en pol.). tel. 02510-32513.

DE BRUG

Adviesburo voor ouders en jongeren, uitgaande van de Christelijke Gereformeerde Vereniging voor Jeugdwelzijn, zoekt voor een meisje van 16 jaar een

PLEEGGEZIN

- in Capelle a/d IJssel of directe omgeving
- voor een periode van ± twee jaar.

Reakties graag naar:

De Brug,
Jeanne d'Arcdreef 13, 3561 SB Utrecht,
tel.: 030-623653
vragen naar Gerda Gietema of Therese v. d. Leest.

● Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.

● Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

Nu laat ons God de Here dankzeggen en Hem eren, want goed zijn alle dingen die wij van Hem ontvingen.

28 oktober 1936

28 oktober 1986

Wij zijn blij en dankbaar voor het voorrecht om met onze ouders en grootouders

TEUN BOUTERSE

en

JANNIE BOUTERSE-DE WAARD

hun 50-jarig huwelijksfeest te mogen vieren.

Capelle a/d IJssel:
Ellen en Chris van den Berg
Jeroen en Lizette
Mirjam
Joost

Maassluis:
Jaap en Fenneken Bouterse
Annelies
Martine

Hoorn:
Lida en René Wolff
Rachel
Matthijs

Berkel en Rodenrijs:
Debora en Duncan Cessford
Kiran
Janneke

Résidence Schollevaar
Sterrekinderen 13
2907 EB Capelle a/d IJssel

Onze God danken wij dat

B. GEUCHIES

en

M. GEUCHIES-KOK

op D.V. 28 oktober a.s. 50 jaar getrouwd zijn en dat het op 1 november a.s. 50 jaar geleden is dat

DS. B. GEUCHIES

bevestigd werd in het ambt van dienaar des Woords.

Om gezondheidsredenen zijn wij helaas genoodzaakt dit in kleine kring te gedenken.

Hun adres is:

DE VREE 18
8191 JE WAPENVELD

Met ontroering heeft de kerkeraad van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Aalten/Winterswijk kennis genomen van het overlijden van broeder

HERMAN DE RIJK

Vele jaren heeft hij met grote trouw het ambt van ouderling vervuld.

Trooste de Here zijn vrouw en kinderen met Zijn belofte:

„Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon.” (Openbaring 3: 21)

Namens de kerkeraad,
W. Mak, praeses
J. Postema, scriba

Aalten/Winterswijk, 19 oktober 1986

Boeken, Periodieken
en Handelsdrukwerk

Drukkerij „Steenbergen”

Gevestigd sinds 1901

Postbus 244 — 3700 AE Zeist
Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist — Tel. 03404-22452